

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

תקיעות המוספין

(נ"ד א') כי אתא רבי אחא בר חנינא מדרומא (מדרום ארץ ישראל), אייתי מתניתא בידיה: "וכְּבִי אֶהְרֵן הַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ בַּחֲצָצְרוֹת"¹, שאין תלמוד לומר "יִתְקְעוּ" (אלא "ובני אהרון בחצוצרות"), שכבר נאמר² "וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצָצְרוֹת עַל עֲלֵיתְכֶם וְעַל זְבַחֵי שְׁלֵמֵיכֶם". ומה תלמוד לומר "יִתְקְעוּ"? הכל לפי המוספין תוקעין.

הוא תני לה והוא אמר לה (פירשה), לומר שתוקעין על כל מוסף ומוסף.³

(נ"ד ב') מיתבי: ראש חודש שחל להיות בשבת, שיר של ראש חודש דוחה שיר של שבת. ואי איתא (דתוקעין על כל מוסף), לימא דשבת ולימא דראש חדש!

(ומתרץ) מאי דוחה דוחה לקדם (מקדימים שיר של ראש חודש).

(ומקשה) ואמאי? תדיר ושאינו תדיר, תדיה קודם!

אמר רבי יוחנן: לידע שהוקבע ראש חדש בזמנו.⁴

והאי היכירא עבדינן? הא היכירא אחריתא עבדינן, דתנן: חלבי תמיד של שחר, ניתנין מחצי כבש ולמטה במזרח. ושל מוספין, ניתנין מחצי כבש ולמטה במערב.⁵ ושל (איברים של מוספי) ראש חדש ניתנין תחת כרכוב המזבח ולמטה.⁶

(נ"ה א') ואמר רבי יוחנן: (לכך סודרין אותן למעלה משאר איברים, להראות שהן חשובין) לידע שהוקבע ראש חדש בזמנו!

תרי היכירא עבדינן, דחזי האי חזי, וחזי בהאי חזי.

מיתבי, דתני רבא בר שמואל: יכול כשם שתוקעין (בחצוצרות) על (מוסף של) שבת בפני עצמו (כשהיא לבדה), ועל (מוסף של) ראש חודש בפני עצמו (כשחל בחול), כך יהיו תוקעין על כל מוסף ומוסף (כשחלו להיות יחד)? תלמוד לומר: "וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם".⁷

תיובתא דרבי אחא תיובתא.

1. במדבר, פר' בהעלותך, יח.

2. במדבר, פרשת בהעלותך, יג.

3. דמאי הכל לפי המוספין דקאמרינן, שתוקעין על כל מוסף ומוסף. יום שיש בו שתי קדושות, כגון שבת ויום טוב, וצריך שני מוספין, תוקעין לכל מוסף. שאומרים למוסף שבת שיר של שבת, ותוקעין תשע תקיעות לשלשה פרקים, ולמוסף יום טוב שיר של יום טוב, ותוקעין תשע תקיעות. רש"י.

4. האי חשיבותא עבדינן ליה להיכרא, שיכירו דפשיטא להו לבית דין, שקידשוהו כהלכתו, ולא יגמגם לב אדם עליו, דרוב בני אדם לא ראו חידוש הלבנה. רש"י.

5. שהכבש רוחבו שש עשרה אמה מן המזרח למערב, ואורכו שלושים ושתיים מן הצפון לדרום. רש"י.

6. למטה הימנו מעט, דהיינו, בחצי העליון של כבש. רש"י.

7. גבי תקיעות כתיב, "וּבְיָוֶם שִׁמְחַתְּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצָצְרוֹת", רש"י.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

מאי תלמודא?

אמר אביי: אמר קרא "וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם", הוקשו כל חודשים כולם זה לזה.⁸

רב אשי אמר: כתיב "חֲדָשֵׁיכֶם" וכתיב "וּבְרֵאשֵׁי", ואיזה חודש שיש לו שני ראשים? הוי אומר זה ראש השנה, ואמר רחמנא "חֲדָשֵׁיכֶם", חד היא.

שיטות הראשונים

תקיעות ביום שיש בו כמה מוספין: כתב הרמב"ם "... ויום שיש בו קרבן מוסף, מוסיפין תשע על קרבן מוסף; ואם חל ראש חודש או יום טוב להיות בשבת, או שחל ראש השנה להיות בשבת, שיש שם שלשה מוספין - אין תוקעין לכל מוסף ומוסף בפני עצמו, אלא תוקעין תשע בלבד לכל המוספין." **הרמב"ם** אינו מזכיר שמאריכים בתקיעות או שמרבים בתוקעים.

שיר של יום בראש חודש שחל להיות בשבת: כתב הרמב"ם, "ראש חודש שחל להיות בשבת - שירה שפלאש חודש דוחה את שירה שלשבת, כדי לפקסמו שהיום ראש חודש."¹⁰

מקום נתינת איברי הקרבנות: גירסת רש"י, חלבי תמיד של שחר, ניתנין מחצי כבש ולמטה במזרח. ושל מוספין, במערב. ושל ראש חודש, תחת כרכוב המזבח ולמטה. **ותוספות** גרסו ברישא מערב, ובסיפא מזרח. ושל ראש חודש, למעלה. וכן פסק הרמב"ם.¹¹

⁸ לעניין תקיעות, שתקיעותיהן שוות (בין חלו בחול בין בשבת).

⁹ מקורות: רמב"ם (הל' כלי המקדש ז,ה).

¹⁰ ואף על גב דהתם אוקי רב ספרא מאי דוחה דוחה לקדם, היינו כדי לתרוצי ברייתא אליבא דרבי אחא; ומכיון דאיתותב התם רבי אחא, נקטינן ברייתא כפשטא. כסף משנה. מקורות: רמב"ם (הל' תמידין ו,י).

¹¹ מקורות: תוספות (ד"ה דתניא). רמב"ם (הל' תמידין ומוספין ג).